

LIITON ARKKI

1/2022

RADIO- JA TELEVISIOTOIMITTAJIEN LIITON JÄSENLEHTI

Tes-neuvottelut
Tampereen Mediapolis
SET ry

Työmarkkinoiden Suomen malli yskii

Työmarkkinoiden uutta sopimisen mallia alettiin työstää Juha Sipilän (kesk.) hallituksen aikana osin yhtä aikaa kiky-sopimuksen kanssa. Malli jäljittelee Ruotsin työmarkkinoiden tapaa sopia työehdoista ja palkankorotusvarasta ventialavetaisesti. Se tarkoittaa sitä, että palkanmaksuvara määritellään sen mukaan, kuinka hyvin tai huonosti vientiyrityksillä menee. Viennistä riippuvaisessa Suomessa tämä on pääpiirteissään ymmärrettävää.

Valitettavasti Suomen mallin ensiaskeleet ovat joillakin sopimusaloilla näyttäneet enemmän voimien pullistelulta ja saneulta kuin sopimukseen pyrkiviltä työehtoneuvotteluilta. EK koordinoi työnantajaliittoja ja vahtii ventialan neuvotteluista johdettua palkankorotusvaraa prosentin kymmenesosan tarkkuudella. Liittokohtaiset neuvottelut ovat tämän vuoksi jääneet hieman vallattoman oloisiksi, kun palkkakatto on jo päätetty toisissa pöydissä.

Kiveen hakattu prosenttikorotus kasvattaa palkkaeroja pienimpien palkkojen kustannuksella joka sopimuskierröksellä, koska pienipalkkaisen prosenttikorotus on euroissa aina vähemmän. Lisäksi malli ei ota huomioon teollisuuden tulospalkkioita ja liukumia, joita ei esimerkiksi hoiva- ja kunta-alalla tunneta. Ei siis ihme, että Suomen malli aiheuttaa tyytymättömyyttä.

Tätä kirjoittaessa lakossa on yli 80 000 kunta-alan työntekijää ja hoiva-ala valmistautuu joukkokirtisanomisiin. Hoiva- ja kunta-ala yrittävät murtaa tätä prosenttiautomaattia. Sopua tuskin nähdään ennen kuin hallitus tulee mukaan neuvotteluihin muutenkin kuin uhkaamalla väliaikaisella potilasturvallisuuslailla.

Yksinkertaistettu vientivetoinen malli ei näytä ottavan riittävästi huomioon yritysten ja alojen erilaisuutta. Toivottavasti työmarkkinaosapuolet löytävät vielä toisensa ja antautuvat aitoon keskusteluun työehdoista ja sopimisen tavoista. Se vaatisi toimiakseen sekä halua että aimo annoksen luottamusta herättäviä toimia. Suomen malli ei ole vielä valmis.

Ps. Useat tänä keväänä solmitut tessit ovat mallia 1+1, joka tarkoittaa sitä, että ensi vuoden palkankorotuksista aloitetaan neuvottelut jo ensi syksynä. Niistä ei tule helpot. Siitä pitää huolen sekä Venäjän aloittama sota että edelleen jatkuva pandemia.

kuva: Seppo Sarkkinen

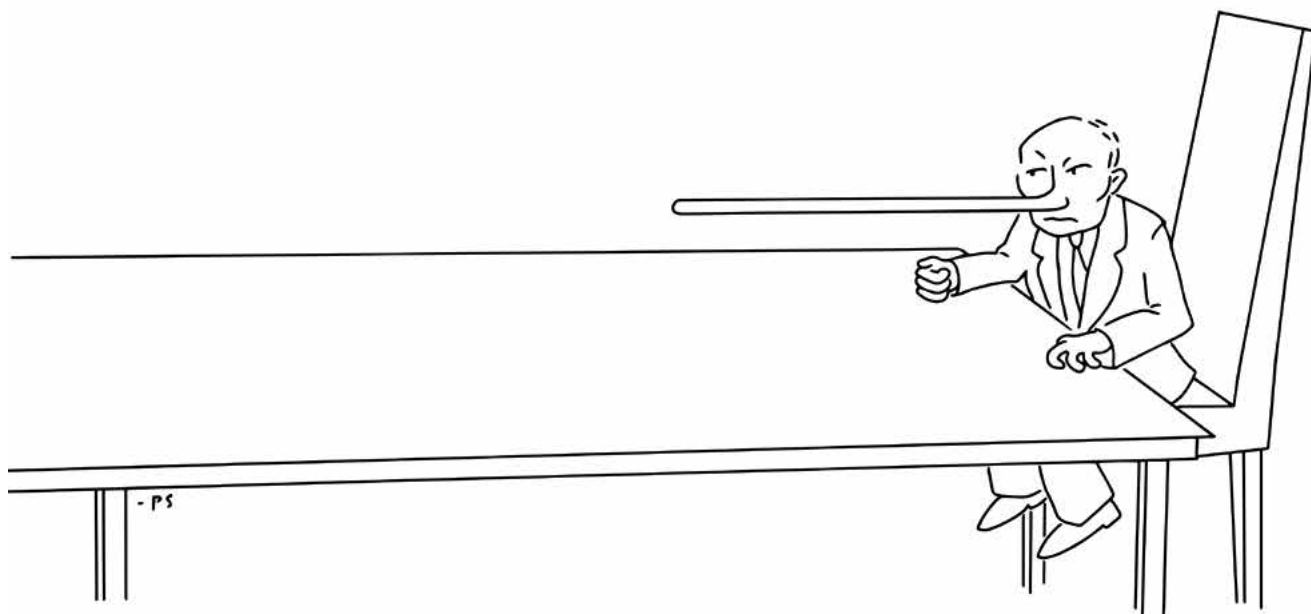
Tapio Rähä
tapio.raiha@yle.fi

Päätoimittaja: **Tapio Rähä**
Toimitus: **Marjo Partio**
Taitto: **Mira Gartz**
Kuvatoimitus/valokuvaaja: **Seppo Sarkkinen**
Kannen kuva: **Pekka Sipilä**
Paino: **Edita, Helsinki**

Toimituskunta:
Irmeli Heliö
Sari Korpela-Välisaari
Leena Mattila
Jukka-Pekka Nyrhinen
Arto Paljakka
Kari Romppainen
Tapio Rähä

Julkaisija: **Radio- ja televisiotoimittajien liitto ry.**
PL 82, 00024 Yleisradio
rttl@yle.fi
www.rttl.fi

piirros: Pekka Sipilä

s. 6

TES-KEVÄÄN SALDOA

s. 12

TOHLOPPI 2.0 - MEDIAPOLIKSEN TULEVAISUUS

s. 20

SUOMEN ELOKUVA- JA MEDIATYÖNTEKIJÄT SET RY

LIITON ARKKI 1/2022

sisällysluettelo

.....

2	PUHEENJOHTAJAN PALSTA
4	ETT KRIG MOT DEMOKRATIER
16	MTV:N UUDET TOIMITILAT
19	KYLMÄN SODAN OIVALLUKSIA: PEKKA SIPILÄ
22	MEDIAN MONIMUOTOISUUDESSA ON PARANNETTAVAA
27	KORONASTA SOTAKRIISIIN
28	VAPAA TIEDONVÄLITYS VOISI ESTÄ SOTIA, JOS SITÄ EI ESTETTÄISI
29	RAUHAA JA RAKKAUTTA
30	ITSENÄISTÄ
32	VANHOJA KETTUJA VIITSELIÄITÄ
36	MADONSYÖMIÄ AATOKSIA UUTISANKKALAMMELTA

"Vi bevittnar ett krig mot våra demokratier"

För det europeiska journalistförbundet EFJ:s ordförande Mogens Blicher Bjerregård är analysen glasklar: Vi bevittnar just nu ett krig mot våra demokratier.

Samma dag som nyheterna om avrättningarna i Butja når omvärlden, får premiärminister Viktor Orbán i Ungern och president Aleksandar Vučić i Serbien förnyat förtroende och gratuleras av den ryska presidenten Vladimir Putin.

Samtidigt pågår det största informationskriget någonsin. Den som lyckas styra agendan har övertaget för stunden. Satellitbilder används för att verifiera om det är ryska eller ukrainska styrkor som har varit på plats samtidigt som liken börjar dyka upp på gatorna i Butja. I krig och kärlek sägs allt vara tillåtet, men detta börjar bli för mycket för de flesta.

Vad gör då EFJ i detta läge? Enligt Mogens Blicher Bjerregård handlar det både om akuta insatser, samt planer i ett medellångt och längre perspektiv.

Det europeiska journalistfacket sysslar nu bland annat med akut nödhjälp. Det innebär allt från att se till att hjälmar, västar och medicinsk utrustning fås till behövande, ordna med evakueringar till de västra delarna av Ukraina, samt administrera både finansiell och fysiskt stöd och skydd till journalister som behöver det. Stödet för Ukraina har visat sig vara mycket generöst.

På längre sikt görs det upp evakueringsplaner, eftersom journalister kan utgöra direkta mål. Den ryska armén har namnlistor där bland

annat journalister finns namngivna. Det kan handla om så kallade dödslistor.

I skrivande stund i mitten av april, har 7-8 journalister eller mediearbetare dödats under kriget i Ukraina, medan de utfört journalistiskt arbete.

I ett långtidsperspektiv handlar det för EFJ om att göra upp planer för medier i exil. För närvarande finns det ungefär 2,4 miljoner ukrainska flyktingar bara i Polen.

Journalister i Ukraina, Belarus och Ryssland lever i tre olika verkligheter, alla mardrömslika på sitt sätt.

Journalister i Ukraina löper störst risk att bli dödade, men många vill inte lämna landet.

Belarus har blivit en glömd konflikt, med allt vad det innebär.

Oberoende journalister i Ryssland lever farligt och en del ryska journalister flyr nu till Armenien och Turkiet. Till exempel Nobelpristagaren Dmitrij Muratov blev nyligen attackerad i Moskva, då ett par personer sprutade rödfärg och aceton i hans ansikte.

Text: **Susanna Sjöstedt**

Ordförande för BREG, Broadcasting Expert Group vid EFJ, och utrikeschef på Svenska Yle.

EFJ, European Federation of Journalists, är den största fackliga journalistorganisationen i Europa, som representerar över 320.000 journalister i över 45 länder.

"Todistamme sotaa demokratioitamme vastaan"

Mogens Blicher Bjerregårdille, eurooppalaisen journalistijärjestö EJJ:n puheenjohtajalle, analyysi on kristallinkirkas: todistamme paraikaa demokratioitamme vastaan käytävää sotaa.

Samana päivänä kun maailma herää uutisiin Butšan teloituksista, Unkarin pääministeri Viktor Orbán ja Serbian presidentti Aleksandar Vučić valitaan uudelleen maidensa johtoon. Venäjän presidentti Vladimir Putin onnittelee heitä.

Samaan aikaan käydään ennennäkemätöntä informaatioisotaa. Sitä johtaa se, joka pystyy pitämään hetkellistä agendaa hypypysissään. Kun kuolleiden ruumiita päätyy Butšan kaduille, satelliittikuvien perusteella yritetään selvittää, onko paikalla ollut Venäjän vai Ukrainan joukkoja. Sanotaan, että sodassa ja rakkaudessa kaikki on sallittua, mutta tämä on jo monelle liikaa.

Mitä EJJ sitten tekee tässä tilanteessa? Mogens Blicher Bjerregårdin mukaan järjestölle tilanne merkitsee paitsi pikaisia ponnistuksia, myös keskipitkän ja pitkän aikavälin suunnitelmia.

Eurooppalainen toimittajien liitto toimittaa muun muassa akuuttia hätäapua. Se tarkoittaa esimerkiksi kypärien, suojaliivien ja lääkin-tätarvikkeiden lähettämistä tarvitseville, evakuoitien järjestämistä

Mogens Blicher Bjerregård ja Susanna Sjöstedt

Ukrainan länsiosiin, sekä rahan että konkreettisen avun ja suojan hallinnointia sitä tarvitseville journalisteille. Ukrainalle saatavilla olevan tuen määrä on osoittautunut hyvin avokätiseksi.

Pidemmällä aikavälillä järjestö tekee evakuoitisuunnitelmia, sillä toimittajat saattavat olla sodankäynnin maalitauluja. Toimittajien nimiä on mainittu Venäjän armeijan nimilistoilla. Nämä listat voivat hyvinkin olla niin kutsuttuja tappolistoja.

Tätä kirjoittaessa, huhtikuun puolivälissä, 7-8 toimittajaa ja mediatyöntekijää on kuollut työtehtävissä Ukrainan sodassa.

EJJ tekee myös suunnitelmia sen varalle, että mediat jatkavat työtään maanpaossa. Tällä hetkellä pelkästään Puolassa on noin 2,4 miljoonaa ukrainalaispakoista.

Journalistit Ukrainassa, Valko-Venäjällä ja Venäjällä elävät kolmessa täysin erilaisessa, jokainen omanlaisessaan painajaismaisessa todellisuudessa.

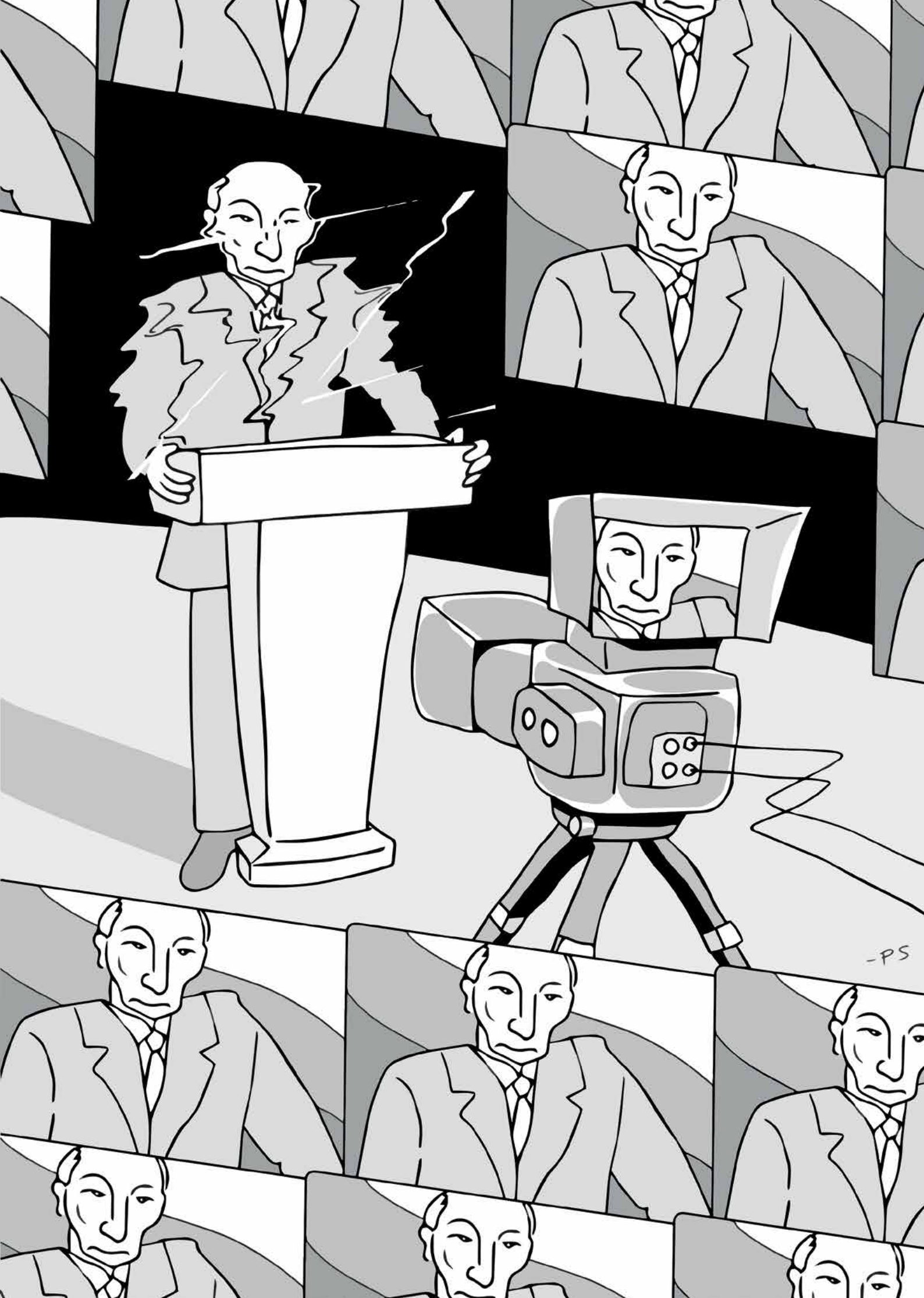
Suurin kuolemanriski toimittajille on Ukrainassa, mutta moni ei halua jättää maata. Valko-Venäjän tilanne on, kaikkine seurauksineen, unohdettu konflikti.

Riippumattomat venäläistoimittajat ovat vaarassa, ja jotkut heistä pakenevat nyt Armeniaan ja Turkkiin. Esimerkiksi Nobel-palkittu Dmitrij Muratov joutui äskettäin hyökkäyksen kohteeksi Moskovassa, kun hänen kasvoilleen suihkutettiin asetonia ja punaista väriä.

Käännös: **Eva Pursiainen**

Teksti: **Susanna Sjöstedt**

Kirjoittaja on EJJ:n Broadcasting Expert Groupin eli BREGin puheenjohtaja, joka työskentelee Svenska Ylen ulkomaantoimittuksen päällikkönä. EFJ, European Federation of Journalists, on Euroopan suurin journalistinen ammattiyhdistys, joka edustaa yli 320 000 toimittajaa yli 45 maassa.

-PS

Eläköön sopiminen!

Elämme aikaa, jona yhteisesti solmittuja sopimuksia vähätellään ja yksilöä korostetaan. Samaan aikaan kun paperityöläiset lakkoilevat sopimisoikeuksiensa puolesta UPM:n porteilla, moni työnantaja – joskus jopa työntekijäkin – kysyy mihin työehtosopimuksia edes tarvitaan.

Työehtosopimusjärjestelmä ja työelämän asioista sopiminen ovat jo vuosikymmenten ajan osaltaan varmistaneet suomalaisen hyvinvointivaltion. Työehtosopimukset ovat tuoneet työrauhan työpaikoille ja vakaat olot sekä yhteiskuntarauhaa meille kaikille. Näin meillä on ollut mahdollisuus kehittyä ja kehittää työntekoa, työtapoja – yhteiskuntaakin.

Työehdoista sopiminen elää Suomessa murroskautta. Meillä on isoja ventialoja, kuten metsäteollisuus ja teknologiateollisuus, jotka ovat joko luopuneet tai haluaisivat luopua yleissitovista työehtosopimuksista. Samalla on edelleen paljon työnantajia, jotka pitävät äärimmäisen tärkeänä, että asioista sovitaan yhdessä ja sovitusta pidetään myös kiinni.

Tällä työehtosopimusneuvottelukierroksella työnantaja on vahtinut palkkatasoa tarkoin. Yli niin sanotun yleisen linjan ei palkankorotuksia ole tätä kirjoitettaessa maksettu käytännössä lainkaan. Yleinen linja asettui jo tämän vuoden tammikuussa noin kahteen prosenttiin ja sadat tessit on tehty samankaltaisilla sopimuksilla. Niin myös kaikki Journalistiliiton tähän mennessä tekemät sopimukset.

Taso tuntuu nyt varsin matalalta. Inflaatio on korkeammalla kuin pitkään aikaan, jo lähes viidessä prosentissa. Kaikki alle viiden prosentin palkankorotukset tarkoittavat, että palkan ostovoima laskee. Ei ole vaikea arvata, että matala taso aiheuttaa tyytymättömyyttä – ja nyt jo laajaa lakkoiluakin. Inflaatiota vauhdittaa tällä hetkellä erityisesti Ukrainan sota. Venäjän hyökkäystä ja sen talousvaikutuksia ei kukaan osannut vielä tammikuun sopimuksia solmittaessa arvata.

Nykyiset palkkaratkaisut ovat voimassa vain vuoden, ja hintojen noustessa paine suurempiin palkankorotuksiin kasvaa. Loppuvuonna, kun palkoista taas neuvotellaan, paine tulee varmasti olemaan kova ja neuvottelut vaikeat. Osapuolten näkemykset palkankorotusten tasosta tulevat olemaan aika lailla erilaiset. Työnantaja haluaa pitää korotukset matalina ja me tietenkin haluamme vähintään säilyttää ostovoiman. Palkankorotusten pitää olla sellaiset, että sähkölaskun saa maksettua ja autonkin tankattua.

Jos isot teollisuuden työnantajat eivät jatkossakaan halua sopia yleissitovista työehdoista, vaikuttaa se myös meihin. Jo nyt näkyy vahva epäluottamus työnantajien ja työntekijöiden välillä, selkeimmin tällä hetkellä UPM:n historiallisen pitkässä ja ideologisessa lakossa.

Työmarkkinaosapuolet ovat olleet yhteiskuntarauhan takaajia: sinä maksat palkan ja takaat työehdot, minä teen työt. Sanelukulttuuriin siirtyminen lisäisi rauhattomuutta. Eivätkä Journalistiliiton työehtosopimukset ole saareke, joka välttyisi tältä kehitykseltä, mikäli Suomi siirtyisi pois sopimiskulttuurista.

Sen vuoksi toivon, että käännyimme kohti aikaa, jossa sopimista arvostetaan, työntekijöiden työpanosta kunnioitetaan ja työehdot sekä työkuorma ovat kohtuulliset. Silloin myös työntekijä haluaa sitoutua työhönsä ja on valmis antamaan itsestään.

Sopimiskulttuurin puolesta on työskenneltävä väsymättä.

Nyt, kun sopimusoikeuttamme kyseenalaistetaan, työntekijöistä halutaan tehdä yrittäjiä ja jokaisesta oman onnensa sankareita, ammattiliittojen työn ja jäsenyyden merkitys kasvavat entisestään. Silloin kun meitä epäillään ja haastetaan, on aika tiivistää rivit. Kukaan ei puolusta työehtojamme, jos emme sitä yhdessä tee. Kiitos että olet yksi meistä, meillä on tuki toisissamme.

Lämmintä kevään odotusta Sinulle!

Hanne Aho
puheenjohtaja
Suomen Journalistiliitto

P.S. Freelancereille on tulossa hyviä uutisia. Freetyön kollektiivinen neuvotteluoikeus etenee EU-komissiossa. Toivomme, että komission suuntaviivat antaisivat ammattiliitoille – myös meille Journalistiliitossa – mahdollisuuden neuvotella kollektiivisesti freelancereiden puolesta. Näin saisimme vihdoinkin eväitä puuttua freelancereiden matalaan ansiotasoon.

kuva: Seppo Sarkkinen

Palta leikki tulella, Yle rakensi sopua

Ylen ohjelmatyöntekijöiden tes-neuvottelut olivat vaarassa ajautua umpikujaan 23.2.2022.

Yleisradion työnantajaliitto Palta oli lukinnut tiukasti oman linjansa, jonka mukaan Ylen ohjelmatyöntekijät ovat toimihenkilöitä. Paltan mukaan toimihenkilöille kuului 1,9 prosentin palkankorotus, työntekijöille kahden prosentin korotukset ja ylemmille toimihenkilöille 1,8 prosentin palkankorotukset. Näistä korotuksista osa annettiin yleiskorotuksena ja osa työnantajan omista lähtökohdistaan jakamina heko-korotuksina.

Mitään kunnollisia perusteita yleläisten sijoittamisesta toimihenkilökategoriaan emme olleet lukuisista pyynnöistä huolimatta saaneet. Katsoimme neuvotteluryhmässä (jota veti Journalistiliiton puheenjohtaja Hanne Aho), että jos nyt suostumme meidän palkankorotustemme sitomiseen toimihenkilökategoriaan, se tarkoittaa meille jatkossakin heikompia palkankorotuksia kuin esimerkiksi teollisuuden ammattiliitoille. Lisäksi meiltä pääosin puuttuvat teollisuudessa hyvin tyypilliset palkkaliikumukset, jotka nostavat teollisuuden työntekijöiden palkkoja sopimuskorotuksia enemmän. Meidän palkankorotuksemme olisi jatkossa päätetty muissa pöydissä kuin omista tes-neuvotteluissamme, mihin emme aikoneet suostua. YOT:n hallitus ja luottamushenkilöt kokoontuivat 23.2. etäkokoukseen antamaan tukensa linjalle.

Kun heräsimme 24.2. ja uutiset kertoivat Venäjän hyökänneen Ukrainaan, meille työntekijöille oli aivan selvää, että sekä YOT:n että Yleisradion vastuulla on saada aikaan työehtosopimus ja estää tilanteen ajautuminen työtaisteluun. Yleisradion puolella oli aivan sama käsitys. Pystyimme rakentamaan nopeasti sovun kahden prosentin korotuksesta, jossa yleinen korotus oli 1,6 prosenttia ja työnantajan jakama erä 0,4 prosenttia. Yleisradio tuli siis vastaan 0,1 prosenttiyksikön ylimääräisellä korotuksella ohi Paltan linjausten.

Järkytykseksemme Palta yritti vielä tämän jälkeen torpedoida sovun kieltäytymällä hyväksymästä ratkaisua, mitä pidämme YOT:ssa erittäin vastuuttomana toimintana. Olimme 24.2. puolenpäivän aikaan noin tunnin ajan vaarallisia hetkiä Yleisradion toimintakyvyn kannalta.

Esitämme suuren kiitoksemme Yleisradion neuvottelijoille, jotka pystyivät lopulta suostuttelevaan työnantajaliiton neuvottelijat ruotuun: sopimus saatiin valmiiksi iltapäivällä 24.2. Sopu antoi työrauhan tilanteessa, jossa yleisö odotti Yleltä luotettavaa, keskeytymätöntä uutisointia Ukrainasta.

On aivan selvää, että kesäkuussa jaettava palkankorotus ei vastaa voimakkaasti kohonnutta inflaatiota. Ostovoimamme siis heikkenee tänä vuonna, kuten käy kaikille muillekin palkansaajille. Sopimus oli kuitenkin periaatteellisesti merkittävä, ja yleiskorotuksen taso oli siihen mennessä eräs parhaista tällä kierroksella saavutetuista.

Työehtosopimuksessa on myös useita tekstimuutoksia, joilla parannettiin mm. henkilökohtaisen palkanosan osittaista säilymistä pisteytyksen muuttuessa, rekrytointien avoimuutta, määräaikaisten asemaa rekrytoinnissa ja palkkauksessa sekä saatiin lisättyä kaksi palkallista vapaapäivää: kutsuntapäivä ja läheisen omaisen hautauspäivä.

Koska työehtosopimuksen neuvottelemineen on kaupankäyntiä, parannuksia saadaksesen täytyy jossain antaa periksi. Meidän merkittävimmät vastaantulomme olivat työvuorolistaan tehtävien muutosten lisääminen yhdellä/kolmiviikkoisjaksoksi ja yhden vapaapäivän siirto matkutyössä ulkomailla. Jo usealla neuvottelukierroksella työnantajan esityksiin sisältynyt päiväpalkkamalli oli tälläkin kertaa pöydällä. Asia myös pysyi pöydällä aivan viime hetkiin asti, kunnes yhteisymmärrys löytyi muokkaamalla jo tessistä löytyvää kirjausta ulkomailla tehtävästä työstä.

Vahvaan haluamme sopia etätyöstä työehtosopimuksella tarkemmin kuin ennen, ei työnantaja myöntynyt. Keskustelu etätyön pelisäännöistä kuitenkin jatkuu sopimuskaudella aktiivisesti.

Perhevapaiden uudistamisen vaatimat kirjaukset työehtosopimukseen laaditaan työryhmässä. Nykyisten äitiys- ja isyysvapaiden palkallisten vapaapäivien määrä säilyy ennallaan, nimikkeistö mukautetaan vastaamaan uutta lainsäädäntöä.

Kaksivuotiseen työehtosopimukseemme kuuluu neuvottelu vuoden 2023 palkankorotuksesta joulukuun 2022 puoliväliin mennessä. Jos korotuksista ei päästä sopuun, työehtosopimus voidaan irtisanoa. Silloin sopimusneuvottelut käydään uudestaan myös teksteistä.

Maailman tilanne ja loppuvuoden inflaation taso ovat tällä hetkellä suuria kysymysmerkkejä. Tuleviin palkkaneuvotteluihin vaikuttavat myös muun muassa julkisen sektorin palkankorotukset. Käymme tavoitteistamme keskustelun jäsenistömme ja aktiiviemme kanssa hyvissä ajoin ennen loppuvuoden neuvotteluja. Työnantajaliitot jatkanevat tiukkaa palkankorotustason vahtimista.

Yleisradio ja YOT osoittivat päättyneen talven tes-neuvotteluissa pystyvänsä ratkaisemaan vaikeita asioita paikallisella sopimisella molempia osapuolia hyödyttävällä tavalla. Paikallisen sopimisen ilmestävistä eduista kannattaa pitää kiinni, kun valmistaudumme tuleviin koitoksiin. Mahdottomia emme vaadi: ymmärrämme vastuun tilanteessa, jossa Ylen rahoitus katetaan veromallilla. Emme kuitenkaan jatkossakaan suostu siihen, että meidän laitetaan etukäteen toimihenkilö- tai mihinkään muuhunkaan mielivaltaisesti rakennettuun palkkakoriin. Tämä on toivottavasti opittu Paltassa.

Anu Kähkönen
YOT:n pääluottamushenkilö

Antti Laakso
YOT:n puheenjohtaja

Yhtyneet-sopimus saatiin maaliin

Sopimustekstien tarkennukset ja käytäntöjen tuominen avoimesti sopimukseen tyydyttivät freelancerien tes-neuvotteluissa.

Yhtyneet-sopimuksessa saavutettiin neuvottelutulos helmikuun lopulla. Sopimusta on pidettävä tyydyttävänä, vaikka osa tavoitteista jäi toteutumatta. Sopimuskausi alkoi maaliskuun alussa ja päättyi helmikuun lopussa 2024.

Palkkoja korotetaan 1.6.2022 yleiskorotuksena 2 prosenttia. Päivitetty hinnat tulevat silloin Yhtyneet-sopimukseen liiton verkkosivuille. Vuoden 2023 palkkoja korotetaan sen mukaan, mitä Yleisradion aikapalkkaisia ohjelmatyöntekijöitä koskevassa työehtosopimuksessa sovitaan vuoden 2023 korotuksista.

**

Yhtyneet-palkkioiden liitteiden 1, 2 ja 6 sekä tuntipalkkaa koskevaan niin sanottuun hintahaitariin saatiin FAOn neuvottelijoiden esityksestä selvennys, jonka toivotaan tarkentavan liukuman käyttöä.

Kussakin audiotyön, audiovisuaalisen työn ja verkkokirjoittamisen palkkioryhmässä sekä tuntipalkassa on hintahaitari, jonka alaraja on vähimmäispalkkio. Osapuolet voivat sopia hintahaitarin alarajan ja ylärajan välisestä tai ylärajaa suuremmasta palkkiosta. FAOn neuvottelijoiden alkuperäinen tavoite oli saada liukuman keskitaso vastaamaan tehtävän normaalia aika- ja vaatimustasoa. Liitteen 2 audiovisuaalisiin palkkioihin lisättiin urheiluselostus vastaavan sisältöisenä kuin urheiluselostus on liitteen 1 audiotyön palkkioissa.

**

Pisimpään tuloksetta neuvoteltiin lomakorvauksesta, jota pyrittiin nostamaan säännöllisesti Yleisradiolle työskentelevien osalta nykyisestä 12,5 prosentista vastaamaan paremmin YOT:n tes:n lomapalkkaa.

Lomapalkan korotus haluttiin 18 prosenttiin vähintään kolme vuotta Yhtyneet-sopimuksen tai Ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimuksen alaisuudessa työskennelleillä, ja 21 prosenttiin vähintään kymmenen vuotta kyseisten sopimusten alaisuudessa työskennelleillä. Tavoite jäi toistaiseksi saavuttamatta.

Neuvotteluissa päätettiin perustaa kolme työryhmää, joilla on työhön määräajat. Työryhmät paneutuvat palkkion korotusten perusteisiin (määräaika 30.11.2022), mobiilitarinan palkkioihin (määräaika 10.6.2022) sekä äitiys- ja isyysvapaan palkan käyttöön-ottoon perhevapaaudistuksen yhteydessä (määräaika 15.9.2022). Lisäksi stilistiikka-työryhmä esittää koko sopimuskauden aikana tarvittavia muutoksia Yhtyneet-sopimuksen tekstien ajanmukaistamiseksi.

**

Yhtyneet-kääntäjillä oli tes-neuvotteluissa useita tavoitteita, joista suurin osa oli täsmäntäviä tekstimuutoksia eri lisiin. Tavoitteista toteutuivat ensinnäkin vaikeuslisän muutokset: Riimittelystä ja sanaleikeistä maksetaan jatkossa vaikeuslisää ilman kollausta, kuten runoudesta ja laulusta on tehty jo aiemmin. Lisäksi sopimukseen kirjattiin, että oopperoista ja klassisesta laulumusiikista maksetaan ilman kollausta 50 prosentin vaikeuslisää koko laulukäynnöksestä. Tällä vahvistetaan sopimuksen tasolla vanha käytäntö, jota ei ollut viime vuosina aina noudatettu.

Toinen toteutunut tavoite on kiirellisen säilyttäminen pitkään noudatetun käytännön mukaisena: sopimukseen tehtiin lisäys, jonka mukaan kiirellisää maksetaan kaikilta liuskoilta, kun työlle on aikaa alle vuorokausi. Aiempi sanamuoto ei ollut tältä osin yksiselitteinen. Kiirellisen tekstiin myös täsmennettiin, että työn katsotaan alkavan vasta silloin, kun kääntäjän saama kuvatedosto on ajastuskelpoinen ja kun saatavilla on myös mahdollinen käsikirjoitus.

Kääntäjien tavoitteista jäivät toteutumatta kuoppakorotus selostustekstien käännöspalkkioihin ja muutokset planssittamisen palkkioihin. Planssittamisen palkkiot ovat uusi kategoria, johon ehdotimme edellisen sopimuskauden kokemusten perusteella useita muutoksia, kuten monirivisten infopianssien laskemista laskutuksessa kahdeksi planssiksi ja kaksikielisten planssistojen aloituspalkkion tuplaamista. Vaikka nuo tavoitteet jäivät tällä kertaa haaveeksi, neuvottelijamme olivat kokonaisuudessaan tyytyväisiä kääntäjiä koskevaan lopputulokseen. Kiirellisä onnistuttiin pitämään nykyisenlaisena, ja oopperakäännösten vaikeuslisät palautettiin ennalleen.

Teksti: **Aune Waronen ja Jaakko Sauvola.**

kuvat: **Seppo Sarkkinen**

Viimeinen balladi neuvottelupöydästä - miten työehtosopimuksia ei pitäisi neuvotella, vaikka voitto saavutettiin

kuvat: **Seppo Sarkkinen**

Kun viimeinen kierros on pahin, pitäisi kai nauttia sitäkin enemmän maaliin pääsemisestä. Minulle oli parasta kasata kampeeni ja poistua kentältä lopullisesti. Parikymmentä vuotta riitti. Neuvottelujen määrää en muista, taisi olla suunnilleen saman verran kuin yt-neuvotteluja. Jotain niukasti alta kymmenen...

1. Säkeistö

Tes-neuvottelut ovat menneet sopimus sopimukselta vaikeammiksi. Olen joskus kateellisenä ihmetellyt, miten SJL:ssä lehdistö ja Yle suurimpina neuvottelijoina saavat aina sopimuksensa kasaan ilman tappeluja, lakonuhista tai Bulevardille matkaamisesta puhumattakaan. Ehkä työnantajaliitto Palta katsoo, että pientä on helpompi kiusata. Vai vaadimme me enemmän...?

Huvittuneena muistelen 2000-luvun ensi vuosikymmenen tupo-ai-koja. Palkankorotukset päätettiin Eteläranta Kympin kerroksissa ja ne kelpasivat kaikille. Sitten väkerrettiin jostain sopimusteksteistä ja käytiin mukamas niin kovilla kierroksilla, puolin ja toisin. Tosi-asiassa kukaan ei edes kuvitellut, etteikö tästä sopimusta syntyisi. Että jotain lakkovaroituksia... No, ei nyt sentään.

2. Säkeistö

Talvella istuin kolmatta kertaa valtakunnansovittelijan pöydän ääressä. Kolmatta kertaa lakkovaroitus. Tällaista on ollut neuvotteleminen liki viimeiset 10 vuotta.

Tämä (minun) viimeinen kierros oli suoraan sanoen täyttä piinaa. Vastapuolen neuvottelutavat (ja -taidot) olivat kauniisti sanoen har-

jaantumattomia. Kokemattomuutta, tietämättömyyttä, ylimielisyyttä. Lapsellista kiukuttelua.

Omituisinta oli seurata MTV-firman ja Paltan keskinäistä ”yhteistyötä”, joka oli lähinnä sitä, että Palta käski ja firma vikisi.

3. Säkeistö

Meillä oli tavoitteena tietty palkankorotus sekä kohennusta teksteihin, lähinnä haittalisiin. Vastapuoli tarjosi reikälevän reikää, vaatimattoman palkankorotuksen. Ei mitään muuta! Kaikki muut meidän esityksemme Palta-MTV lyttäsi. Tai, anteeksi, unohdin. Yhden he hyväksyivät - sen, että luottamusmies kirjataan luottamushenkilöksi. Jep jep!

Meidän esityksemme tulevat kuulemma liian kalliiksi, kun Maikkari tekee jatkuvasti tappiota. Tämä ei tietenkään ole totta – siis se, että jos me tinkisimme vaatimuksistamme, pelastaisimme firman. Sanoin Maikkarin neuvottelijoille (jotka olivat ensi kertaa elämässään tässä pöydässä), että olen kuullut vuosikausia tätä samaa tarinaa – ja tiedän varsin hyvin, että meidän korotusesityksillämme tai niistä tinkimisellä ei ole mitään vaikutusta Maikkarin vuosia jatkuneisiin tappioihin. Tulostiedot ovat julkisia, löytyvät verkosta.

Kaikki me vilpittömästi toivomme menestystä Maikkarille, mutta yhtiön tulos ratkaistaan markkinoilla, ei tes-neuvottelujen ”kustannusvaikutuksilla”.

4. Säkeistö

Palta kuitenkin hoki (jälleen kerran) Maikkarin neuvottelijoiden korviin kustannusvaikutuksia, joita ei saa tulla, koska ”Paltan hallinto ei niitä hyväksy”. Samalla me elämme firmassa jotain toista todellisuutta, jossa pitäisi edes hiukan palkita työntekijöitä, että päästäisiin eteenpäin.

Ennen neuvotteluja toimitusjohtaja kiitteli meitä hienosta uutistyöstä. Sanoin, että olkaat hyvät ja toivottavasti tämä näkyy myös neuvottelupöydässä. Ei näkynyt – kunnes mentiin Bulevardille.

Neuvottelujen aikana firman tiedotus syytti meitä vastuuttomiksi, koska uhkaamme katkaista tärkeät uutiset juuri kun Venäjä uhkaa maailmanrauhaa. Silti firma oli valmis ajamaan meidät lakkoon, koska Palta saneli firman vuorosanat eikä meidän raatamistamme haluttu palkita mitenkään.

5. Säkeistö

Jäsenistö oli koko ajan tiukasti neuvottelijoiden tukena. Pikkuhiljaa Paltalle ja Maikkarille alkoi valjeta, että ei perhana, nuohan ovat lakkovaroituksineen tosissaan! Tunnelma sovittelupöydässä kiristyi päivä päivältä.

Lopulta Palta antoi periksi tavalla, joka ironisella tavalla korostaa neuvottelujärjestelmän tietynlaista valuvikaa.

Meidät MOT:n neuvottelijat, luottamushenkilö Petteri Savolainen ja MOT:n pj. Pyrhönen laitettiin neuvottelemaan suoraan Maikkarin firman neuvottelijoiden kanssa. Jos siellä sovun löydätte, Paltan hallinto ei halua koskaan tietää, mitä te (todella!) paikallisesti sovitte. Ja näitä pykälä ei sitten kirjata viralliseen tes-pöytäkirjaan, vaan erillisinä paikallisina papereina.

Tämä oli se kovin paikka. Sanoin Petterille, että nyt tämä avaruus-alue on meidän kahden käsissä. Väänsimme sovun, vaikka se vaati tukkaakin sanankäyttöä.

Asiat ratkaistiin lopulta rinnakaistodellisuudessa.

A-nelosia syntyikin sitten muutama. ”Paikallinen sopimus”. Me liitämme nämä a-nelosekset tes-kirjaan, jotta jäsenistö löytää rinnakaistodellisuuden samoista kansista. Joka tapauksessa huomasiin, että Maikkarin neuvottelijoiden kanssa ymmärsimme paremmin toisiamme kuin Paltan.

6. Säkeistö

Ylpeänä voin ilmoittaa, että me voitimme tämän taistelun. Vaikka tuloksella ei tohdikaan suurta ja riemuisaa voitonparaatiota toivottaa, kirkkaasti voitimme. Sovittelijan pöydän kautta saavutimme kohtuullisen palkankorotuksen sekä varsinkin muutamia - pieniä, mutta kuitenkin - parannuksia vuorolisiin, tuurauksiin ja ylityöiden määrittelyyn. Ilman lakkovaroitusta ja sovittelua näitä ei olisi saatu! Kiitos jäsenet!

Lakko oli pitkälle valmisteltu, porukassa on yhä voimaa. Sen sain vielä nähdä ja se ilahdutti.

Ja erityiset kiitokset lausun myös SJL:n neuvottelijoille Petri Savolaiselle ja Tuomas Aallolle. Ilman heidän taitojaan ja neuvojaan emme olisi tähän tulokseen päässeet.

Se lakko, se oli kolmen minuutin päässä. SJL:n neuvottelijat ilmoittivat, että klo 16 on saatava sovinto tai lähdemme ulos. Klo 15.57 MOT:n luottis Petteri Savolainen ja minä seisoi Maikkarin neuvottelijan kanssa Bulevardin pienessä neuvotteluhuoneessa. Maikkarin neuvottelija sanoi hyväksyvänsä meidän vaatimuksemme parempaan ylityökorvaukseen, jos me nollaamme yhden vuorolisän korotusvaatimuksemme. Sanoin, että puolitetään vuorolisän korotus, mutta nollaan emme suostu. Maikkarin neuvottelija nyökkäsi. Sopu.

Loppusointo – kadenssi

Tällainen neuvottelukulttuuri on silti ikävää. Palta enimmäkseen hankaloitti neuvotteluja. Työnantajaliitto elää omassa tornissaan ja sen uskolliset lähettiläät toistavat neuvottelupöydässä kuin kovalevyllä yleisiä linjoja. Samalla vaaditaan paikallista sopimista!

”Kustannusvaikutus” tuli kuin Pavlovin koiralta. Kun esitimme koulutautumista, siis että firman pitäisi tarjota työntekijälle ainakin pari koulutuspäivää vuodessa, toispuolelta pöytää Paltan suusta kuului: ”Sillä on kustannusvaikutuksia”, Sanoin, että jos ihmisen kouluttaminen entistä paremmaksi työntekijäksi mitataan kustannusvaikutuksilla, te olette aivan pihalla.

Epilogi

Journalistiliitolta toivon jatkossa jonkinlaista solidaarisuusstrategiaa eri sopimusten välille. Pienen liittomme ongelma on se, että meillä on liikaa sopimuksia, joita jokainen neuvottelee ”yksin”. Jonkinlaista mietintää toistemme tukemiseksi, nimenomaan myös lakkojen varalle, pitäisi rakentaa. Eli jos yhden sopimuksen väki aikoo lakkoon, onko ajatustakaan, että kukaan tukisi.

Lakkokassaa ainakin on niin, että tursuaa jo Hakaniemen ikkunoista. Edellinen lakko oli 1988.

Muutama vuosi sitten haaveiltiin sopimusten yhdistämisestä, mutta nyt kun työnantajanleirin linjaus on se, että jokaiselle ruuvinvääntäjälle pitää saada oma sopimus (UPM), kai tällä hajanaisella kentällä on elettävä. Miettikää silti, miten meidän kenttäämme voisi yhdistää. Liiton jäsenistön on tuettava toisiaan, ei nokiteltava, kuten viime aikojen valtuustopuheissa on kaikonut.

Toivotan menestystä kaikille teille, jotka näitä neuvotteluja jatkatte. Kevät on saapunut ja hyräilen yhä tämän balladin viimeisiä säveliä: Ylpeänä voi ilmoittaa, että voitimme tämän taistelun....

Tralla lal lal laa.. Vapaana kansalaisena...

Kari Pyrhönen

Media- ja ohjelmatyöntekijöiden entinen puheenjohtaja ja tes-neuvottelija
kari.pyrhonen@mtv.fi

kuva: Seppo Sarkkinen

Elotv-tesmuutokset

kuva: Seppo Sarkkinen

Journalistiliiton neuvottelemien yhdeksän työehtosopimuksen voimassaolo päättyy vuoden 2022 aikana. Ensimmäisenä päättyivät sähköisen median sopimukset, joista tammikuun lopussa elokuva- ja tv-tuotantoja koskeva työehtosopimus, Elotv-tes.

Sopimuksen neuvottelijaosapuolina ovat Journalistiliitto, Teme ja työnantajapuolena Palvelualojen työnantajat Palta. Journalistiliitolla oli neuvotteluissa mukana vahva taustaryhmä. Alan asiantuntevasta toivat tuotantoyhtiöiden tes-valiokunnan edustajat Suomen elokuva ja mediatyöntekijät SET:stä, Media ja ohjelmatyöntekijät MOT:ta ja Avotista.

Uusi työehtosopimus saatiin valmiiksi määräajassa ja sopimuskausi on 7.2.2022 - 31.1.2024 sisältäen mahdollisuuden sopimuksen irtisanomiseen marraskuussa 2022, jos vuoden 2023 palkankorotuksista ei päästä sopuun. Sopimukseen päästiin myös henkilövuokrausyhtiö Mediaringin yrityskohtaisen työehtosopimuksen osalta, jonka sopimusratkaisu noudattaa elotv-alan linjaa.

PALKAT

Elotv-alan palkkaratkaisu on samantyyppinen kuin yleisesti työmarkkinoilla on sovittu. Palkkoja korotetaan toukokuussa 2,0 %. Korotus voidaan toteuttaa myös 1,5 % suuruisena yleiskorotuksena ja 0,5 % yrityskohtaisena eränä, jonka kohdentamisesta päättää työnantaja. Jos palkankorotus toteutetaan yrityskohtaisesti, jaettavan palkkaerän määrittämisen pohjana ovat ensisijaisesti maaliskuussa yrityksessä maksetut palkat. Palkkaratkaisusta on pitänyt sopia kirjallisesti työnantajan ja työntekijän välillä 1.4. mennessä. Jos paikallisesti ei ole päästy ratkaisuun, palkkoja korotetaan 2 % suuruisella korotuksella.

TASAPUOLINEN KOHTELU JA SYRJINTÄKIELTO

Työehtosopimukseen lisättiin omaksi kohdaksi määräys tasa-arvoisesta kohtelusta ja syrjinnän kiellosta. Sopimuskohdan sisältö tulee työehtosopimusta ja se muistuttaa siitä, että työsuhteessa ei saa pelkästään työehtosopimuksen keston tai työajan pituuden vuoksi soveltaa epäedullisempia työehtoja kuin muissa työsuhteissa, ellei se ole perusteltua asiallisista syistä.

TYÖAJAN TASOITTUMINEN JA JAKSOYLITYÖ

Jaksotyö ja työajan tasoittuminen ovat puhuttaneet elotv-alalla kauan. Työajan tasoittamisen käytännöt vaikuttavat vahvasti työntekijöiden jaksamiseen, kun tehdään pitkää päivää ja pitkiä työviikkoja. Elotv-tesin mahdollistamat 50 tuntiset ja ulkomaan tuotannoissa (reality, urheilu) jopa 60 tuntiset työviikot antavat aihetta muistuttaa työajan tasoittamisesta keskimäärin 40 tuntiin tasoittumisjaksolla.

Työehtosopimukseen työajan tasoittamista ja jaksoylityötä koskeviin kohtiin lisättiin soveltamisohje, joka muistuttaa tästä normaalista työajasta.

LEPOAJAT JA VAPAAPÄIVÄT

Lepoaikoja koskevaan tes-kirjaukseen lisättiin vuorokausilevon alituksen kohdalta kirjaus siitä, että mikäli vuorokausilepo jää alle 11 tunnin, korvaava lepoaika annetaan yhdenjaksoisena ensisijaisesti seuraavan vuorokausilevon yhteydessä. Vuorokausilevon tilapäinen alittaminen edellyttää, että asiasta sovitaan työnantajan ja työntekijän välillä. Tällöin vuorokausilevon alitus korvataan yksinkertaisella tuntipalkalla, jollei paikallisesti toisin sovi. Korvaus suoritetaan siltä osin, kun vuorokausilepo alittaa työaikamuodosta riippuen 11 tai 9 tuntia.

MATKA-AIKAA JA PÄIVÄRAHOJA KOSKEVAT MÄÄRÄYKSET

Uuden elotv-tesin lähes ainoa heikkennys oli muutos matka-ajan korvaamisesta matkan ensimmäisiltä 10 tunnilta. Korvattava matka-aika väheni siis kaksi tuntia. Päivärahoja koskevaa tes-kirjausta parannettiin alle 100 kilometrin päässä tehtävien kuvausmatkojen kohdalla seuraavasti: Jos työmatkan kuvaus- tai tuotantopaikka on yli 15 kilometrin mutta alle 100 kilometrin päässä joko työntekijän varsinaisesta työpaikasta tai asunnosta, päiväraha maksetaan, jos matka kestää yli vuorokauden.

YHTEISTOIMINTALAIN VUOROPUHELU

Yhteistoimintalaki uudistui 1.1.2022 ja uudistettu laki tuo työpäikoille vuoropuheluelvoituksen. Elotv-alalla pieni osa yrityksistä ilmoittaa säännölliseksi henkilöstömääräkseen vähintään 20 työntekijää, joten yt-lain muutokset koskevat sellaisenaan vain niitä. Vuoropuhelu käydään työnantajan ja henkilöstön edustajan välillä.

Sopimukseen kirjattiin pöytäkirjamerkinäksi, että tuotantokohtaiset luottamushenkilöt otetaan osaksi yhteistoimintalain 2 luvun mukaista vuoropuhelua paikallisten osapuolten tarkoituksenmukaiseksi katsomalla tavalla.

MUITA MUUTTUNEITA TES-KIRJAUKSIA

Työehtosopimukseen tehtiin myös muita muutoksia sekä korjauksia, jotka eivät vaikuta tessin sisältöön. Luottamusmies-termi korvattiin termillä luottamushenkilö ja esimies-termi muutettiin esihenkilö-termiksi. Paikallista sopimista koskeviin tes-kohtiin tehtiin sopimisen eri tasoja selkeyttäviä parannuksia ja 30 §:ssä korjattiin pykäläviittauksia oikeanlaisiksi. Aiemmin työehtosopimuksen allekirjoituspöytäkirjaan kirjattu selviytymislauseke otettiin osaksi työehtosopimusta (36 §).

HANKKEET

Elokuva- ja tv-tuotantoalan työn tulevaisuus -hanketta jatkettiin myös uudella sopimuskaudella. Hankkeen tarkoitus on parantaa mm. alan tilastoinnin laatua. Luottamushenkilö- ja työsuojeluvaltuutettujärjestelmää kehitetään jatkossakin sekä arvioidaan vuoropuheluelvoituksen toteuttamista. Tuotantokohtaisia luottamushenkilöitä pidetään tärkeinä, joten hankkeeksi kirjattiin myös luottamushenkilöjärjestelmän kehittäminen. Perhevapaalaki uudistuu elokuussa 2022, joten päätettiin perustaa työryhmä, joka tekee perhevapaauudistuksesta johtuvat muutokset työehtosopimukseen kustannusneutraalilla tavalla 31.7.2022 mennessä. Päätettiin myös yleissovun edistämisestä. Osapuolten yhteinen tavoite on, että työehtosopimus saavuttaisi yleissovun. Tähän liittyy myös yhteistyö Tilastokeskuksen kanssa alaa koskevan tilastotiedon laadun parantamiseksi.

Texti: **Terhi Tarvainen**, työehtoasiantuntija, SJJ

TOHLOPPI 2.0

Tammikuun lopulla Tampereen kaupunki, Yleisradio, Akun Tehdas ja kiinteistöyhtiö SBB Norden julkistivat audiovisuaalista alaa kiinnostavan uutiset. Osapuolet olivat solmineet 27.1.2022 aiesopimuksen, jolla käynnistettiin uuden mittavn studios suunnittelu ja rakentaminen Tampereen Tohlopissa - Tohloppi 2.0. Tarkoitus on rakentaa uusi kansainvälisen tason studio. Aiesopimusta edelsi useamman vuoden pohjatyö.

Uusi studio Mediapolikseen

Haastattelussa Ilkka Rahkonen, Film Tampereen ohjelmajohtaja

”Hyvä tarina kiehtoo kaikkialla maailmassa. Millään teknologialla tai toteutuksella ei ole merkitystä, jos tulos ei herätä katsojassa tunnereaktiota. Digitaalinen media on pelkkiä bittejä siihen asti, kun se nostaa tunnereaktion, eikä minua lakkaa kiinnostamasta, miten tämä tehdään”

-Hyvin sanottu! Olen edelleen samaa mieltä, naurahtaa Ilkka Rahkonen Film Tampereen ohjelmajohtaja. Nyt olen 50-vuotias ja pidän itseäni tarinankerronnan generalistina, jos itseään jotenkin pitäisi määrittää. Kaikki minun lähestymiskulmat työelämässä ovat liittyneet siihen, että miten olen voinut mahdollistaa tarinankerronnan toisille tavalla tai toisella.

Ilkka Rahkosen tausta av-alalla on alkanut jo 16-vuotiaana. Silloin hän ajeli Kangasalta mopolla Tampereelle tekemään nuortenohjelmaa Radio 957:ään. Toiveena oli päästä radioon töihin. Nyt reilu 30 vuotta myöhemmin hän on luotsaamassa Tampereesta kansainvälistä elokuvakaupunkia ja toimii Film Tampereen ohjelmajohtajana. YLE-vuosia Rahkoselle kertyi lähes kymmenkunta vuotta; toimittajana, tuottajana, design-päällikkönä ja kumppanuuspäällikkönä. Yhteistyö Aito Median kanssa alkoi YLE vuosien jälkeen, kun tuotantoyhtiötä alettiin kansainvälistämään.

- Aito Media tarvitsi ihmistä kansainvälistymisen eteenpäin viemiseksi ja kysyivät siihen minua. Pitkällisen harkinnan jälkeen päätin lähteä sille retkelle mukaan, se toi osaamiseeni aivan uuden asian. Henkilökohtaisesti olen aina pitänyt tärkeänä, että voin oppia uusia asioita. Maailma on tosi kiinnostava, jännittävä paikka, jossa on paljon asioita, mistä voi oppia ja mitä siitä saa omaan työhönsä.

FILM TAMPERE

Ilkka Rahkonen oli Aitomediassa liiketoimintajohtajana, kun Aitomedia toimi isosti Tampereella, missä haluttiin säilyttää sen kotipaikka. Tekeminen ei ollut aina helppoa ja työt alkoivat valua Helsinkiin. Rahkonen oli lukenut aluetutkimusta, jossa sanottiin, että kun toiminta siirtyy kertaalleen jollekin metropolialueelle, niin se ei koskaan palaa enää kakkoskaupunkeihin.

- Siinä kohtaa alettiin puhua Tampereen kaupungille, että nyt kannattaisi miettiä mitä tälle asialle voisi tehdä, voisiko Tampere kasvaa tuotantokaupunkina. Samaan aikaan YLE teki ihan järkeviä muutoksia sen suhteen, että he halusivat tehdä enemmän yhteistyötä yritysten kanssa. Tajuttiin myös, että täällä on vahva YLE ja kaupunki tarvitsee sellaisia elinkeinopoliittisia ratkaisuja, jotka takaavat alan yrityksille toimintaedellytykset.

- Oli iso uhka, että Yle pienenee täällä ja tämän alan osaaminen lähtee pois, iso osa keskittyy pääkaupunkiseudulle ja se vahva tarinankerronnan perinne, joka Tampereella on, katoaa kokonaan. Tästä luotiin ajatus kaupungille, että nyt tässä on äärimmäisen tärkeä paikka toimia. Kaupunki ymmärsi tämän. Siellä oli fiksuja virkamiehiä ja päättäjiä, jotka lähtivät viemään asiaa eteenpäin. Kehitettiin ajatusta, että Tampereella säilyisi - eikä vain säilyisi - vaan olisi kukoistava audiovisuaalisen alan liiketoiminta.

AIESOPIMUS 27.1.2022

Ennen kuin sopimus oli allekirjoitettavissa, oli jo tehty paljon taustatöitä. Keskustelua oli käyty pitkään. Iso joukko tamperelaisia päättäjiä oli havainnut, että kun asia lähtee eteenpäin, mitä asialle voitaisi tehdä. Toimi- ja studiotilat loppuvat kesken. Kyseessä on iso investointi.

Rahkosen mukaan yksi konkreettinen asia on, että Mediapoliksen infra ei riitä. Studiot ovat loppuunmyytyjä. Kysyntää on enemmän, tänne on tullut takaisin paitsi draamat myös isot viihdetuotannot, mitkä jossain vaiheessa katosivat Tohlopista kokonaan. Työllisyyden kannalta nämä suuret viihdetuotannot ovat todella tärkeitä, mutta myös muulle elinkeinotoiminnalle, ne tuovat paljon eloa tähän kaupunkiin ja ihmisiä Tampereelle, kuten Elämän biisi ja Livelab.

Hankkeessa on mukana Tampereen kaupunki tontin omistajana, Yleisradio asiakkaana, Mediapoliksen omistama Kiinteistöyhtiö SBB ja Akun Tehdas. Studiassa täytyy myös olla kaupallisin perustein toimiva operaattori. Onko Akun Tehdas se taho, joka ottaa liiketoiminnan haltuunsa, on vielä mietinnässä.

- Tämä on palveluyhtiö, joka voi tarjota koko repertuaarin kokonaiseen tuotantoon ja se on kaikille toimijoille avoin. Kaupalliset tuotantoyhtiöt tekevät tuotantoa omilla ja alihankkijoiden resursseilla tai palkkaavat freelancereita. Tämä malli tuo paljon uusia työpaikkoja. Tampereella toimiva Aito Media on yksi merkittävä tuotantoyhtiö kuten myös Take Two Studios, joka sijoittaa toimintansa Tampereelle.

Esimerkkinä draamatuotannon kasvusta Tampereella on Aito Median tuottama tamperelaisen kirjailija Seppo Jokisen dekkarisarja Koskinen, joka on ollut huomattava menestys – Ruudun katsotuin sarja. Toinen kausikin on jo kuvattu. Sarjassa on vahvaa paikallista osaamista ja kansainvälisyyttä on saatu mukaan ranskalaiselta ra-

hoittajalta. Sarjaa on myyty jo USA:han, Kanadaan eli se on lähtenyt jo kv-markkinoille.

- Useista viihde- ja draamatuotannoista on ollut puhetta, mutta studio valmistuu vasta 2023 vuoden puolella. Kukaan ei tiedä vielä mitä tuotantoja silloin tehdään. Mutta kysyntää on. Ulkomaisia varauksiakin on ja yksi esimerkki on Tom Hardyn – elokuva, joka on 10 milj. kokoinen tuotanto. Sen erikoistehosteet tehdään Tampereella.

Rahkosen mukaan Tampereelle on tulossa erilaisia kansainvälisten elokuvien osia; kuvauspäiviä ja osia tuotannoista. Kotimaiset ja kv-viihdetuotannot ovat kiinnostavia. Nykyiset pirme-time tuotannot, minne kilpailijat tuodaan eri maista ja tehdään yhdessä paikassa. Se on liiketoimintaa, joka myös olisi tämän alan työllisyydelle ja Suomen vientikaupalle hyvää liiketoimintaa.

Aiesopimus allekirjoitettiin 27.1.22 Tampereen raatihuoneella. Allekirjoittamassa olivat YLE:n toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttila, Tampereen kaupungin pormestari Anna-Kaisa Ikonen, Akun tehtaan toimitusjohtaja Aku Syrjä sekä SBB Nordenin maajohtaja Arto Nummela.

MISTÄ AJATUS LÄHTI?

Ilkka Rahkosen kädet piirtävät ilmaan kaaria ja ympyröitä – tätä asiaa on mietitty pitkään ja visiot ovat kauas tulevaisuuteen.

- Tämä ajatus, mikä lähti neljä vuotta sitten oli silloin superkoominen, että Tampereesta elokuvakaupunki tai kansainvälinen tuotantokaupunki tai eurooppalainen tuotantokaupunki. Sen eteen tehdään paljon töitä. Tämä on kiinnostavaa, että Tampere on kuin Göteborg ja monet eurooppalaiset kaupungit, joissa on vahva studioperinne. Se, että Tampere on kakkoskaupunki, niin nyt halutaan, että se tunnetaan Euroopassa merkityksellisenä paikkana tehdä tuotantoja.

Sopimuksessa ei ole kuitenkaan kysymys pelkästään tiloista. Tampereella halutaan kehittää ”ekosysteemiä ja toimintatapoja”

Film Tampereen ohjelmajohtaja Ilkka Rahkonen siirtelee kuviteltuja palikoita paikoilleen pitkin pöydän pintaa ja kädet puhuvat:

- Tämä on kokonaisvaltaista kehittämistä, mitä kaikkea jonkin asian tapahtuminen tarvitsee. Sen konkretisoituminen tarkoittaa, että meillä on neljä asiaa:

1. meillä on studio, joka on se infra
 2. meillä on skills, joka tarkoittaa osaamista, koulutusta, täydennyskoulutusta
 3. meillä on system, systeemistä ajattelua, joka vie prosessimaiseen ajatteluun, se tarkoittaa tehokkuutta, eli sitä systeemistä ajattelua
 4. meillä on rahoitus, financing, eli meillä on rahoitusinstrumentteja, joka tekee tästä kannattavaa.
- Eli kun me huolehditaan, että meillä on oikeanlainen infra ja osaaminen, meillä on tavallaan riittävä tehokkuus ja riittävä rahoitus.

Uuden studion rakentamisen visio on tehdä Tampereesta merkittävä kansainvälinen audiovisuaalisen alan yritys-, tuotanto- ja osaamiskeskittymä. Tampereen kaupunki on käynnistänyt elämystalouden kehitysohjelman, ja av-alan liiketoiminta on tärkeä osa sitä.

- Mallissa on kyse tehokkuuden kasvattamisesta, jotta Tohloppi 2.0 voi tulevaisuudessakin tarjota tuottajille kustannustehokkaan ja kilpailukykyisen ympäristön laadukkaiden av-sisältöjen tekemiseen.

KOULUTUSNÄKYMÄT

Koulutukseen panostetaan ja sitä nostetaan uudelle tasolle. Av-tuotannot vaativat paljon osaavaa työvoimaa kaikissa vaiheissaan. Nyt on jo ollut pulaa osaavista tekijöistä.

Ammattikoulutus Tampereella on jo pitkään ollut Mediapoliksen tiloissa ja tämä hanke on luonteva jatkuo Mediapoliksen kehittymiselle ja Ylen toiminnalle Tampereella. Yhteys eri toimijoiden, oppilaitosten ja yliopistojen kanssa toimii hyvin. Mitä eri toimialat kulloinkin tarvitsevat ja mitä eri koulutusohjelmia pitää muokata. Tätä työtä tehdään Tampereen ammattikorkeakoulun (TAMK) ja

Tampereen seudun ammattiopisto Tredun kanssa.

- Nopealla aikavälillä on avattu TAMKin ja Tredun kanssa location manager –koulutusta, mitä on myyty myös pääkaupunkiseudulle. Lisäksi on alkamassa VXX –artistikoulutus (visual effects -koulutus/erikoistehosteet).

- Aiesopimukseen on kirjattu visio ihmisten ammattitaidon, teknologian ja infran hyödyntämisestä uudella tavalla, ”Tohlopin mallilla”. Siteeratakseni Ylen toimitusjohtaja Merja Ylä-Anttilaa, malli on innostava ja siitä voi avautua hieno mahdollisuus kumpuunuteen, jossa voidaan hyödyntää ja kehittää myös yläistä maailmanluokan osaamista niin tapahtumien, draaman kuin vaikkapa kansainvälisten huipputuotantojen osalta.

Koulutukseen ja alan kehitykseen on saatu myös lisäpönttä opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Tampere voidaan rakentaa eteenpäin ja tämä ala kehittyä kansainvälisesti.

OKM:ltä on annettu pieni rahoitus kahdelle vuodelle. Tällä aloitetaan AV-alan kasvusopimuksen työstäminen, jossa Tampere on kansallisena toimijana ja sillä pyritään siihen, että parannetaan alan edellytyksiä. Mukana on sekä opetusministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö. Projekti alkaa huhtikuun lopulla pidettävällä yhteisellä tilaisuudella.

FILM FRIENDLY

Kun on innostusta ja luovuutta, se tempaa mukaansa jo tässä vaiheessa. Ilkka Rahkonen on jo Film Tampereen myötä ollut vahvasti

rakentamassa ja kehittämässä Tampereesta elokuvakaupunkia. Siitä kertoo myös Film Friendly –verkosto.

- Se on enemmänkin asenne, riippumatta siitä, että meillä on tällainen verkosto. Pääasiana on, että kuvausryhmillä ja tuotannoilla on hyvä olla täällä.

- Kokeillaan verkoston rakentamista yrityksille, jotka haluavat olla mukana toiminnassa; hotelleja, majoituksia, matkoja. Madalletaan kynnystä saada palveluntarjoajia.

PUUVILLATEHTAASTA JA KONEPAJATEOLLISUUDESTA UUDENLAISEEN TEOLLISUUTEEN

Tampere on ollut perinteinen teollisuuskaupunki; koneteollisuuden ja puuvillateollisuuden tilalle syntyy moderni av-alan teollisuus. Sen tulevaisuuden näkymät ovat hyvät niin yritystoiminnan kuin työllisyydenkin kannalta. Kaupunkiin syntyy eloa ja näkyvyyttä ja se on lopputuote siitä, että rakennetaan uutta modernia teollisuutta.

- Dualin tuottanut XYZ Films, Tampereen kaupunki ja Film Tampere allekirjoittivat jo 2020 sopimuksen amerikkalaisten elokuva-tuotantojen jatkamisesta Tampereella. Dual avasi tien Tampereen av-alan kansainvälistymiseen. Tuotannon myötä olemme saaneet nähdä uusia kotimaisia sekä kansainvälisiä avauksia ja meneillään onkin kiireinen tuotantovuosi, Rahkonen kertoo.

Se miksi juuri Tampere on elokuvakaupunkina hyvä, saa Ilkka Rahkonen vuolaaseen puhetulvaan.

- Tampere on asenteeltaan erittäin yritysmönteinen kaupunki ja tätä on lähdetty kehittämään elinkeinopoliittisena ohjelmana, itse on ole tässä kulttuuri-ihmisenä toimimassa vaan elinkeinopoliit-

tisena toimijana. Minun tehtävä on huolehtia siitä, että ympäristö ja yritykset ja erilaiset yksityisryhmät pystyvät työllistymään ja tekemään menestyksellistä toimintaa. Tämä on kuin uudistuva konepajateollisuus, meidän ict-teollisuus. Me käsitellään tätä samalla vakavuudella. Kyseessä on elinkeinopolitiikka ja teollisuuspolitiikka ja Tampereen päättäjät ovat sen ymmärtäneet. Lisäksi Tampere on hieno miljöö. Täällä on upeita kuvauspaikkoja, tämä on freesi ja kivan näköinen kaupunki. Kun ihmiset ovat puhelimen soiton päässä, niin ongelmat ratkeavat aika helposti. Kaikki sujuu, byrokratia on matalaa ja kaupunki on ns. film friendly – kaikki toimijat mielellään auttavat kuvausryhmiä niin, että asiat sujuvat.

- Taustalla on syvä strateginen ajatus, että me halutaan kehittää tätä teollisuutena ja se on kaikkein tärkein iso asia. Tampere on onnistunut tässä ajattelussa tosi hyvin, meillä on hyviä päättäjiä ja virkamiehiä.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT KOLMEN VUODEN PÄÄSTÄ

- Meillä on toimiva kokonaisuus, infra ja osaaminen helposti ostettavissa ja meillä on täällä muutamia elokuvia ja vuosittain tehdään useita isoja viihdetuotantoja, tehdään draamaa ja myös dokumentteja. Meillä on jatkuva tarjonta niin, että on läpi vuoden töitä yrityksille ja työntekijöille, sanoo Ilkka Rahkonen ja jatkaa samaan hengenvetoon

- Pyritään siihen, että tuotannot ovat purskeita ja kun niitä purskeita on tarpeeksi eri puolilla, niin syntyy kokonaisuus, joka mahdollistaa tosi monelle vaikka sen, että voi sijoittaa elämänsä tänne ja asua täällä ja työllistyä täällä. Yrityksille ja yrittäjille se antaa mahdollisuuden tehdä hyvää ja menestyvää liiketoimintaa, joka mahdollistaa investoinnit uuteen.

Kauaa ei Film Tampereen ohjelmajohtajan tarvitse miettiä, kun kysyn mikä on nyt juuri päällimmäinen tunne tästä mittavasta prosessista.

- Se, että on saanut tehdä tällaisia asioita näin myönteisessä ympäristössä ja kuinka näiden asioiden hyöty ymmärretään on tosi palkitsevaa. Jos yksi tunne pitäisi sanoa niin se on syvä kiitollisuus.

Haastattelun jälkeen oli energinen olo. Lennokkaat ajatukset ja positiivinen asenne kaikkeen tekemiseen tarttuu. Ajatus siitä, että jokainen hetki pitäisi elää mielekkäästi vaikei ne aina ole kivoja, ne voi silti olla mielekkäitä.

Pitää ottaa omakseen Rahkosen motto: Mitähän tästä voisi oppia?

Teksti: **Irmeli Heliö**
Kuvat: **Seppo Sarkkinen**

Tohloppi 2.0 yleläisen silmin

Tammikuun lopulla kuulemamme uutiset mahdollisesta uudesta isosta studiotilasta Tohloppiin aiheutti pöhinää myös meissä yleläisissä. Asia oli pysynyt salassa. Huomion varasti hetkeksi vanha aprillipila Ylen toimintojen siirtymisestä Akun tehtaalle. No, uutisankka oioittiin parissa tunnissa. Itse suunnitelmiin suhtauduttiin lähinnä myönteisesti, joskin epäilyksiä Ylen ja yleläisten tulevasta roolista ilmeni myös.

Mielestäni tässä vaiheessa pitäisi erottaa metsä puilta. Ylen vanhat studiot ovat kyllä käyttökelpoisia ja kalustoltaan ajanmukaisia, mutta pieniä ja matalia isoihin tuotantoihin, toisaalta nykyisen tehokkuuden aikana liian isoja pienimuotoisiin tuotantoihin. Niille löytyvät kyllä omat tilansa XR (ent. Virtu)-studioissa sekä Alueuutisten studioissa. Pikku Kakkonen ja sen erikoisohjelmat ovat Ylen alkuperäisten studioiden perustuotanto Tampereella. Lisäksi Flinkkilä&Kellomäki jatkuu kuluvan vuoden loppuun, jatkosta ei ole tietoja tätä kirjoitettaessa.

Mediapolis Factory on ollut tamperelainen piristysruiske niin Ylelle, yksityisille toimijoille ja yhteistuotannoille. Korkea studio tai oikeastaan kuvaushalli on mahdollistanut isoja näyttäviä viihdetuotantoja, kuten UMK, Suomi Love ja Elämäni biisi. Myös draamaa ja varhaisnuorten ohjelma Galaxin Pallo on tehty Factoryssa. "Varauskirjat ovat täynnä"- uutisointi koskee nimenomaan Factorya.

Factoryssa Tohlopin perustudioiden kamerat, ohjaamo ja muu fasilitteetit ovat käytettävissä, eikä paikalle tarvitse tuoda välttämättä ulkotuotantoa. Tämä Tohlopin tekniikan tekijöiden innovaatio ja kehitystyö on mahdollistanut merkittävän kustannussäästön. Tampereen kaupungin tuotantokannustin yksityisille tuotannoille on myös auttanut asiaa.

Koska aiesopimus uudesta studiotilasta on tehty, näyttäisi Factorya isommille tiloille olevan tarvetta. Hyvä niin. Jos suunnitelmat toteu-

tuvat, on esim elokuvan tai entistä näyttävämpien viihdetuotantojen teko mahdollista. Otsikoissa puhutaan jopa "Hollywood"-tason studiosta. Hankkeen primus motorina on Akun tehdas. Ylen edustus on ollut johtajatasolta, siis Helsingistä.

Miten tämä vaikuttaa henkilöstöön? Kuullessani freekkuja Tamperelta ja lähiseudulta asia nähdään mahdollisuutena, mutta jalat ovat maassa. Uskotaan, kun nähdään. Lisätyötä Pirkanmaalla tervehdittäisiin ilolla. Tosin pelkät työmahdollisuudet eivät riitä, ellei niihin palkata paikallisia. Uskoisin, että varsinkin suunnittelijatasen työntekijöitä tulee Helsingin seudulta, yksinkertaisesti siksi, että heitä on siellä enemmän. Film Tampere luo puitteita ja jo mainitun tuotantokannustimen, tuotantoyhtiöt valitsevat työntekijänsä.

Yleläisenä odotan toiveikkaasti mahdollisia yhteistuotantoja. Varmasti sarkaa olisi meillekin, jos näin halutaan. Mutta kyllä Ylen työntekijöiden työtilanne Tampereella on kiinni ennen kaikkea siitä, mitä sisältöjä Yle tuo Tohloppiin. Tuleva halli olisi kuorrutusta kakun päälle.

Maailma muuttui dramaattisesti helmikuun 24. päivä, vain kuu-kausi aiesopimusuutisen jälkeen. Hartwall Areena ei enää tule kysymykseen esim koripallon EM-kisoihin 2025. Nokia Areenan ansiosta Tampereella on tarjota vieläkin komeampi paikka kisoille. Pasilan studiotilat poistuvat käytöstä saman vuoden lopulla. Mitä tilalle? Pääkaupunkiseudun tonttivuokrat ovat huomattavasti Tampereetta korkeammat.

Näyttää siltä, että tv-toiminnan tyypillinen keskittyemisessä pääkaupunkiseudulle on ainakin hetkellistä turbulenssia ja näin ollen Pirkanmaakin saisi osansa. Toivottavasti sitä hyvää siunaantuisi myös työntekijöille, sekä yleläisille että freelancereille.

Teksti: **Kari Romppainen**, Kameraoperaattori, D&T, Tampere